

Brüssel, 27. november 2020
(OR. en)

13260/20

AUDIO 49
DIGIT 133
SOC 747
DISINFO 41

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 12814/20

Teema: Nõukogu järeldused, milles käsitletakse vaba ja pluralistliku meediasüsteemi kaitsmist

Delegatsioonidele edastatakse lisas vaba ja pluralistliku meediasüsteemi kaitsmist käsitlevad nõukogu järeldused, mille nõukogu kiitis kirjaliku menetluse teel heaks.

Vastavalt alaliste esindajate komitee 18. novembri 2020. aasta otsusele edastatakse järeldused avaldamiseks *Euroopa Liidu Teatajas*.

Nõukogu järeldused, milles käsitletakse vaba ja pluralistliku meediasüsteemi kaitsmist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

tuletades meelde lisas esitatud viiteid,

TULETADES MEELDE PRAEGUST POLIITILIST KONTEKSTI, KUI

- eriti kriisi ajal on ülimalt oluline **kestlik (A), pluralistlik (B) ja usaldusväärne (C) meediasüsteem**;
- COVID-19 pandeemia on suurendanud ELi meediasektori haavatavust, mida on häirinud selle peamiste reklaamitulu allikate äralangemine, samal ajal kui nõudlus usaldusväärse teabe ja sisu järele on märkimisväärselt suurenenud;
- globaliseerumine ja digitaliseerimine on loonud meediakeskkonna, mida iseloomustavad kasutajate piiratud tähelepanu pärast võistlevad veebiplatvormid, mille kaudu kogu maailma üldsus on saanud piiriülese juurdepääsu suurele hulgale meediasisule ja -teenustele;

A. KESTLIKKUS

TUNNISTAB, ET

1. COVID-19 pandeemia on süvendanud mõningaid peamisi probleeme, millega meediasektor on juba mõnda aega silmitsi seisnud, sealhulgas järgmisi:
 - tulude järsk vähenemine, mida on tundnud eelkõige kohalikud, piirkondlikud ja traditsioonilised meediakanalid, ning suurenevad väljakutsed meediasektori üldisele kestlikkusele. See sektor koosneb suures osas ettevõtetest, mis väljendavad Euroopa kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, kuid millel sageli puudub üleeuroopalistel ja ülemaailmsel turgudel tegutsemiseks vajalik suurus või finantskaalukus;
 - veebiplatvormide kasutatavad andmepõhised ärimudelid (nt sisusoovituste mootorid, sisu isikustamine ja kõik suunatud reklaami vormid) ületavad üha enam meedia rahastamismudeleid. Platvormidel tehtavad kulutused digireklaamile ületavad eeldatavasti lähitulevikus kulutused, mida tehakse reklaamile traditsioonilises meedias;
2. meediateenuse osutajad investeerivad sisutootmisse ja neil on pandud range vastutus, samas kui veebiplatvormid, mis võimaldavad juurdepääsu kolmandate isikute sisule, saavad selle sageli rahaks muuta samu kohustusi täitmata. See võib tuua kaasa võrdsete võimaluste puudumise, mis võib anda mõnede turuosalistele konkurentsieelised;
3. tuleb meelde tuletada, kui olulised on meediasisu rahastamise peamised põhimõtted, mis toetavad kogu väärtusahelat ja kaitsevad meedia pluralismi. Näiteks territoriaalsete ja ainuõiguste andmine on audiovisuaalmeedia sektori jaoks sageli otsustava tähtsusega. Väga oluline on ka uute innovatiivsete ärimodelite väljatöötamine;
4. liidu finantshuve kaitstakse vastavalt liidu aluslepingutes sisalduvatele üldpõhimõtetele, eelkõige ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustele;

KUTSUB LIKMESRIIKE ÜLES:

5. pakkuma piisavat ja sõltumatut raamistikku, sealhulgas riigiabi, riigi meediamastiku majandusliku kestlikkuse tagamiseks, et toetada kriisist taastumist ja tagada seeläbi pikas perspektiivis pluralistlik meediasüsteem. Igasugune riiklik rahastamine või subsideerimine peaks põhinema eelnevalt kindlaks määratud, objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel, mis on sõltumatud mis tahes poliitilisest mõjust;
6. uurima muid riikliku tasandi võimalusi ja stiimuleid, et toetada täiendavalt meediasektori taastumist;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

7. leevendama pandeemia negatiivset mõju meediasektorile (eelkõige meedia pluralismile), täiendades riikide riigiabialaseid jõupingutusi ja luues tõhusa koostoime Euroopa algatuste, sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku, Euroopa Liidu taasterahastu „Next Generation EU“ ja vajaduse korral muude asjakohaste ELi programmide vahel;
8. teavitama sidusrühmi loome- ja meediasektori asjakohastest ELi rahastamisvõimalustest kogu ELi hõlmava veebiportaali kaudu;
9. hindama pidevalt riigiabi eeskirju ja tagama meediasektoris antava riigiabi suhtes kohaldatavate ELi eeskirjade nõuetekohase rakendamise;
10. riigi ametiasutuste toetuse hõlbustamiseks hindama riigiabi eeskirjade rakendamist ajakirjandussektoris, et teha sobivaid kohandusi, näiteks grupierandi määruses. Need eeskirjad ei tohiks mingil juhul lubada ega õigustada riigi otsest või kaudset sekkumist meedia toimetustesse;
11. tugevdama kriisist tõsiselt mõjutatud meediasektori vastupanuvõimet, stimuleerima selle kohanemist, et tegeleda digi- ja rohepöördega ning edendada mitmekesise ja sõltumatu meediasisu kättesaadavust õiglasel ja konkurentsivõimelises meediakeskkonnas meedia ja audiovisuaalvaldkonna tegevuskava kaudu;

12. määratlema digiteenuste õigusaktiga veebiplatvormide kohustused. Veebiplatvormide uued konkreetsed kohustused peavad olema piisavad ja proportsionaalsed ning võtma asjakohaselt arvesse nende mõju võrdsete võimaluste realiseerimisele ja meedia pluralismi kaitsmisele. Uued horisontaalsed ELi õigusaktid peaksid olema kooskõlas kehtivate valdkondlike õigusaktidega, nagu audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv ja autoriõiguse direktiiv;

**KUTSUB LIHKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES OMA VASTAVATE PÄDEVUSTE
PIIRES NING VÕTTES NÕUETEKOHASELT ARVESSE SUBSIDIAARSUSE
PÕHIMÕTET**

13. tagama õigusliku ja majandusliku raamistiku, mis võimaldab meediateenuse osutajatel oma sisu piisavalt rahaks muuta,
- toetama ja stimuleerima uute, kestlike ja koostööpõhiste ärimudelite arendamist, eelkõige kohalike, piirkondlike ja traditsiooniliste meediaväljaannete jaoks;
 - tunnistama reklaami tähtsust meediasektori jaoks ja selle olulist rolli selles, et kasutajatel tagatakse teabele vaba juurdepääs;
 - hindama digitaalajastu reklaami reguleerimis- ja sellega seotud andmekaitsemeetmeid, tagamaks, et need hõlbustavad meediasisu rahastamist;
 - uurima internetireklaami, andmete kasutamise, andmealase koostöö ja meedia innovatsiooni rolle;
 - motiveerima platvorme maksma meediasisu pakkujatele ja autoritele piisavat tasu platvormide poolt rahaks muudetud sisu eest ning tagama intellektuaalomandi õiguste austamise;
 - hindama vajadust ja võimalikke viise, kuidas hõlbustada meediaväljaannete juurdepääsu rahastamisvõimalustele, et ületada likviidsuspuudujääke;

B. PLURALISM

TUNNISTAB, ET

14. meedia pluralismi kaitsmine kuulub ELi liikmesriikide pädevusse, samas kui ELi institutsioonid peavad oma vastavate pädevuste teostamisel samuti meediavabadust ja -pluralismi austama. Eri riikide meediamaastike mitmekesisus kogu Euroopas on liikmesriikide kultuurilise mitmekesisuse oluline väljendus ja seda tuleb sellisena tunnustada;
15. väljendusvabadus, meediavabadus ja meedia pluralism on Euroopa Liidu demokraatlikud väärtused, nagu on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 11. Nende kaitse on üks meedia reguleerimise üldeesmärke; need on üliolulised elujõulise demokraatia jaoks, kus neid põhimõtteid ja põhiõigusi järgitakse;
16. meedia pluralismi kontseptsioonil on palju aspekte ja see hõlmab kõiki meetmeid, mis tagavad juurdepääsu mitmesugustele teabe- ja sisuallikatele ning võimaldavad erinevate arvamustega erinevatele osalejatele võrdseid võimalusi meedia kaudu avalikkuseni jõudmiseks;
17. lõhe ületamine kasutajate poolt veebis otsitava ja leitava sisu vahel on meediasisu pakkujate jaoks keskse tähtsusega. Põhjalik arusaamine infohaldusest, otsingumootorite indekseerimisest ja märksõnade sobitamisest on seetõttu üks veebis meediasisu pakkujate oluline oskus;

RÕHUTAB, ET

18. me elame hübriidmeediasüsteemis (nii võrgus kui ka väljaspool seda), kus igat liiki meediateenused ja sisu aitavad pluralistlikku meediamaastrit luua. Teave, uudised ja päevakajalised küsimused ning kultuuriline, kohalik, piirkondlik, hariduslik ja meelelahutuslik sisu kannavad ja kajastavad meie ühiskonna väärtusi;
19. kahetasandiline meediasüsteem, mis koosneb stabiilsest, piisavalt rahastatud ja tulevikku suunatud avalik-õiguslikust meediast ja eraõiguslikest meediaväljaannetest, sobib oma olemuselt väga hästi meedia pluralismi toetama. Lisaks aitab kasutajate loodud veebisisu üha suurem hulk kaasa veebisisu mitmekesisusele veebimeedia ökosüsteemis, kuid seda tuleb eristada toimetustlikust meediasisust;
20. platvormimajanduses toob tugev võrgustikumõju kaasa turu kontsentratsiooni uued vormid ja võib täheldada monopoolseid suundumusi, millel võib meedia pluralismile negatiivne mõju olla. Varasematele piiratud ülekandevõimsuse murekohadele on nüüd lisandunud läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, leitavuse ja avastatavuse küsimused;

NÕUSTUB, ET

21. digitaalarengute ja erinevate meedialiikide sulandumise tõttu muutub meediamaastrit üha keerukamaks ning meedia pluralismi tagamise vahendeid tuleb pidevalt läbi vaadata ja uuesti määratlada. Praeguses kontekstis tuleks tulevases meediapoliitikas arvesse võtta järgmisi olulisi küsimusi:

JUURDEPÄÄSETAVUS JA MITTEDISKRIMINEERIMINE

- kuidas tagada mitmekesise veebisisu olemasolu (kättesaadavus) ja kasutamise lihtsus (juurdepääsetavus);
- mittediskrimineerivad normid veebiplatvormidele, millel on kontrolliv roll seoses juurdepääsuga meediasisule pakkujatele ja nende võrdse kohtlemisega;

LÄBIPAISTVUS JA KASUTAJA ISESEISVUS

- veebiplatvormide läbipaistvuseeskirjad, mille tulemusel avalikustatakse meediasisu agregeerimise, valiku ja esitamise kesksed kriteeriumid ja nende kaal, sealhulgas teave kasutatavate algoritmide toimimise kohta, austades samal ajal ärisaladusi, kaitstes teenuste terviklikkust ja võttes arvesse kehtivaid eeskirju, näiteks platvormi ja ettevõtja vahelisi suhteid käsitlevat määrust ja isikuandmete kaitse üldmäärust;
- teabe avalikustamine lihtsas, kokkuvõtlikus ja kasutajate jaoks arusaadavas keeles, et nad saaksid teha teadlikke otsuseid;
- isikupärastatud sisu pakkumised peaksid põhinema kriteeriumidel, mille kasutaja on vabatahtlikult esitanud ja/või valinud, et suurendada kasutaja iseseisvust;

LEITAVUS JA AVASTATAVUS

- algoritmid, mis mõjutavad kasutajate aktiivse otsingu tulemusi (leitavus) ja meediasisu, millele kasutajad on passiivselt avatud (avastatavus), ning nende mõju kasutaja meediatarbimisele;
- meetmed, nagu pluralismile suunatud kohustus teatud otsinguandmete näitamiseks (suurem leitavus ja avastatavus) osalistele, kes võimaldavad juurdepääsu meediasisule ja korraldavad seda, võttes arvesse uusi tehnoloogiaid, näiteks häälele reageerivat virtuaalassistenti;
- kõik meediapakkumiste parema leitavuse ja avastatavuse kriteeriumid peaksid soodustama pluralismi ja kultuurilist mitmekesisust ning ei tohiks olla seotud sisu endaga;

MEEDIATURU KONTSENTRATSIOON JA JUURDEPÄÄS ANDMETELE

- lähenemisviisid asjaomaste turgude ja meediaturu kontsentratsiooni hindamiseks, pidades silmas erinevate meedialiikide sulandumist, üleilmastumist ja digitaliseerimist, võttes arvesse meediaosaliste turuosa käsitlevate andmete kättesaadavuse tähtsust;
- kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega sisu loojate, meediaväljaannete ja reguleerivate asutuste õiglane juurdepääs asjakohastele andmetele, mida koguvad turgu valitsevad turuosaliselised, et võimaldada neil tõhusalt tegeleda asjaomaste vaatajaskonna ja reklaamirühmadega;
- avalik-õiguslike ja eraõiguslike meediateenuse osutajate vahelise koostöö võimaldamine, pidades silmas konkurentsioigust, et moodustada liite üldist huvi pakkuva meediasisu edukaks tootmiseks ja levitamiseks, ilma et see sõltuks suurtest platvormidest, võttes samal ajal hoolikalt arvesse võimalikku mõju meedia pluralismile;

MÄRGIB, ET

22. audiovisuaalküsimuste töörühma ja teiste töörühmade töö vahel on üha suurem temaatiline kattuvus ning vajadus tagada piisav teabevahetus meediaga seotud küsimustega tegelevate töörühmadega. Peale selle on asjakohane muuta audiovisuaalküsimuste töörühma nime, et peegeldada meedialiikide sulandumisest tulenevaid muutusi;

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES:

23. täiendavalt hindama ja arendama edasi riiklikke meetmeid meedia pluralismi hindamiseks, et tagada kasutajatele kokkupuude mitmekesise sisuga ning võimalus täiel määral kasutada oma väljendusvabadust ja õigust teabele;
24. võtma käesolevate nõukogu järelduste tulemusi nõuetekohaselt arvesse tulevastes riiklikes meediat käsitlevates õigusaktides ja poliitilistes meetmetes, et meedia pluralismi piisavalt kaitsta;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

25. jätkama ja edasi arendama teadusuuringuid, et teha kindlaks võimalikud ohud meedia pluralismile ning paremini mõista toimetustlike meediaväljaannete muutunud positsiooni sotsiaalmeedia, otsingumootorite, videote jagamise platvormide ja muude meediaplattformide suhtes. Selgesõnaliselt tuleks arvesse võtta infoteaduse kontseptsioone;
26. võtma arvesse liikmesriikide pädevust võtta vastu meetmeid sotsiaalsete, kultuuriliste ja demokraatlike eesmärkide saavutamiseks, mis põhinevad nende keelelisel mitmekesisusel, riiklikel ja piirkondlikel eripäradel ning nende huvil säilitada üldsuse juurdepääs mitmekesisele teabele ja sisule;
27. edendama terviklikku poliitilist perspektiivi, võttes arvesse õiguslikke, poliitilisi ja majanduslikke muutujaid, mis on olulised meedia pluralismi ja meediavabaduse kaitsmiseks ning olema eriti teadlik selliste regulatiivsete algatuste võimalikust mõjust, mida ei peeta traditsiooniliselt meediat reguleerivaks, kuid millel on suur mõju meedia pluralismile; töötama välja sellise tervikliku lähenemisviisi, alustades esitatud Euroopa demokraatia tegevuskavast, meedia ja audiovisuaalvaldkonna tegevuskavast ning digiteenuste õigusakti paketist;
28. tugevdama õigusraamistiku horisontaalset sidusust, võttes regulatiivsete algatuste mõju hindamisel seadusandlikus protsessis sõnaselgelt ja struktuurselt arvesse meedia pluralismi;
29. looma Euroopa meediafoorumi, et arutada meediapoliitika aktuaalseid küsimusi igal aastal kõigi asjaomaste sidusrühmade vahel;

C. USALDUSVÄÄRSUS

TUNNISTAB, ET

30. desinformatsioon kujutab endast ohtu demokraatlikele protsessidele, rahvatervisele ja ühiskonnale ning võib soodustada vaenukõnet ja vägivalla õhutamist internetis ja väljaspool seda, õõnestades usaldust demokraatlike riigistruktuuride ja -protsesside vastu, mis on ajakirjandus- ja meediavabaduse tagamiseks hädavajalikud;
31. nagu rõhutati COVID-19 kriisi ajal, on usaldusväärse meediasüsteemi kaitsmine kesksel kohal, et tagada kõigile kodanikele võimalus osaleda demokraatlikus arutelus teadliku otsustusprotsessi kaudu, mis on vaba poliitilisest mõjust, kolmandate osapoolte poliitika survest, manipuleerivast sekkumisest ja desinformatsiooni mõjust;
32. toimetustlike meediateenuste osutajad konkureerivad platvormidel kasutajate tähelepanu pärast teiste sisutootjatega, kes sageli ei järgi samu toimetamisnõudeid. Sensatsioonilist ja provokatiivset sisu kasutatakse sageli selleks, et maksimeerida kaasatuse määrasid ja reklaamituluseid;

RÕHUTAB, ET

33. meedia pluralismi kaitsmine tähendab ka seda, et kasutajatele tagatakse vabadus osaleda ja tegeleda meediasisuga internetis midagi kartmata ja ahistamise ohuta, kaitstes vaba meediasüsteemi põhiväärtusi, mis hõlmab sealhulgas väljendusvabaduse kaitset, kaitset vägivalla ja vihkamise eest, inimväärikuse kaitset, alaealiste kaitset ja tarbijakaitset;
34. üha rohkem levitatakse Euroopa või Euroopa-välistest riikidest pärit infosisu, millega rikutakse üha sagedamini Euroopa ja riiklike meediasüsteemide põhiväärtusi;
35. mõned algselt Euroopa-välised veebiplatvormid mõjutavad üha enam kasutajate juurdepääsu meediasisule kogu ELis;

NÕUSTUB, ET

36. tõhus õiguskaitse on keeruline, sest olemasolevad piiriülese õiguskaitse protsessid on sageli keerulised, pikale venivad, ebaefektiivsed ega kaitse üldsust tõhusalt. Riigi reguleerivad asutused peaksid seetõttu püüdma leida tõhusamaid ühiseid norme ja jõustamismenetlusi internetis kättesaadava ja piiriülevalt levitatava veebisisu jaoks;
37. peamised platvormid, mis toimivad sisule juurdepääsu kontrollijatena, teostavad sageli „teisest“ kontrolli sisu üle, mis juba vastab toimetamismõuetele ja kohaldatavatele õigusnormidele;
38. väära ja eksitava sisu eri vormide eristamine ning desinformatsiooni levitamise tüüpiliste meetodite kindlakstegemine (nt koordineeritud mitteautentse käitumise kaudu) on asjakohaste ja individuaalsete vastuste leidmisel otsustava tähtsusega;
39. pidades silmas sõnavabaduse tähtsust, peaksid riigid ja reguleerivad haldusasutused ning erasektori platvormiteenuse osutajad hoiduma sisu kvaliteedi või usaldusväärsuse määramisest. See ei tohiks takistada platvormidel avalike pöördumiste ja teadaannete edastamist kriisi- või hädaolukorras;

KUTSUB LIKMESRIIKE ÜLES:

40. edendama meediapädevust, nagu on märgitud nõukogu järeldustes meediapädevuse kohta pidevalt muutuvast maailmast, ning eelkõige toetama riiklikke meediapädevusmeetmeid, millega võideldakse desinformatsiooni vastu, tugevdatakse üldsuse vastupanuvõimet ja jõudma igas vanuses kodanikeni;
41. julgustama oma riigi reguleerivaid asutusi tegema koostööd teiste riikide reguleerivate asutustega, eelkõige audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühma (ERGA) raames, ning hindama õigus- ja halduskoostööd käsitlevaid siseriiklikke eeskirju ning sõltumatute riiklike meediaasutuste pädevuse sobivust digitaalsete probleemide lahendamiseks ja kehtivate eeskirjade jõustamiseks;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

42. võtma desinformatsiooni käsitleva tegevusjuhendi rakendamise varasematel hinnangutel põhinevaid asjakohaseid meetmeid kooskõlas üldise sõnavabaduse põhimõttega, et teha kindlaks olemasolevad lüngad ja ennetada kahju üldsusele, tegeledes väärinfo manipuleerivate levitamismeetoditega, muu hulgas välja kuulutatud Euroopa demokraatia tegevuskava raames;
43. tugevdama Euroopa meedia reguleerimist seoses uute digitaalsete väljakutsetega, pannes rõhku sisu piiriülesele levitamisele, optimeerides menetlusi ja päritoluriigi põhimõtte toimimist, tagamaks, et meedianormide piiriülene jõustamine suudab tõhusalt kaitsta meediakasutajaid, tarbijaid ja alaealisi;
44. tugevdama olemasolevate normide tõhusat jõustamist piiriüleste juhtumite korral, toetama vastastikuse mõistmise memorandumit piiriülese õiguskaitse lihtsustatud menetlusnormide kohta, mille riikide reguleerivad asutused on koostanud audiovisuaalmeedia teenuste Euroopa regulaatorasutuste rühma raames, ning suurendada toetust käesoleva koostöölepingu haldamisele, rakendamisele ja jõustamisele;

**KUTSUB LIHKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES, OMA VASTAVATE PÄDEVUSTE
PIIRES NING VÕTTES NÕUETEKOHASELT ARVESSE SUBSIDIAARSUSE
PÕHIMÕTET,**

45. edendama uudiste ja meediaväljaannete usaldusväärsuse tagamiseks struktuuriliste ja menetluslike näitajate väljatöötamist ning edendama seeläbi kutse- ja eetikanormide järgimist;
46. tegema koostööd kodanikuühiskonna organisatsioonide, teadlaste, kutseliste ajakirjanike ja muude asjaomaste ekspertidega, et töötada välja vahendid desinformatsiooni tuvastamiseks (st tehnilise faktide kontrollimise abil), eesmärgiga teavitada kodanikke mis tahes kahtlustest seoses asjaomase teabe usaldusväärsusega;
47. toetama Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskuse (EDMO) arendamist jõupingutustes avastada ja paljastada desinformatsiooni levitamise kampaaniaid eri sotsiaalvõrgustikes ja digitaalmeedias, nagu on sätestatud ELi desinformatsioonivastases tegevuskavas.

Viited:Euroopa Ülemkogu

- 1.–2. oktoobril 2020 toimunud erakorralise kohtumise järeldused (EUCO 13/20).

Euroopa Liidu Nõukogu

- Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldused meediavabaduse ja meedia mitmekesisuse kohta digitaalses keskkonnas (ELT C 32, 4.2.2014, lk 6).
- ELi inimõigustealased suunised sõnavabaduse kohta internetis ja mujal, mille välisasjade nõukogu võttis vastu 12. mail 2014.
- Nõukogu järeldused, mis käsitlevad Euroopa sisu tugevdamist digitaalmajanduses (ELT C 457, 19.12.2018, lk 2).
- Nõukogu järeldused meediapädevuse kohta pidevalt muutvas maailmas (ELT C 193, 9.6.2020, lk 23).

Euroopa Komisjon

- „*Meediakanalite pluralism Euroopa Liidu liikmesriikides*“ SEK(2007)0032.
- *Guidelines for EU support to media freedom and media integrity in enlargement countries, 2014–2020* („Suunised ELi toetuse osutamiseks meediavabadusele ja meedia integreerimisele kandidaatriikides aastatel 2014–2020“), DG Enlargement, 2014.
- *Assessment of the Code of Practice on Disinformation - Achievements and areas for further improvement* („Väärinfo tegevusjuhise hindamine – saavutused ja parandamist vajavad valdkonnad“) (SWD(2020) 180 final).
- .

- Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: 2020. aasta aruanne õigusriigi olukorra kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus, [...] COM(2020) 580 final.

Euroopa Komisjon / liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja

- Ühisteatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Võitlus COVID-19 kohta levitatava väärinfoga – faktid selgeks, JOIN(2020) 8 final.

Euroopa Nõukogu

- *Recommendation CM/Rec(2018)1[1] of the Committee of Ministers to member States on media pluralism and transparency of media ownership* („Ministrite komitee soovitus liikmesriikidele meedia pluralismi ja meediaomandi läbipaistvuse kohta“).
- *Recommendation CM/Rec(2018)2 of the Committee of Ministers to member States on the roles and responsibilities of internet intermediaries* („Ministrite komitee soovitus liikmesriikidele interneti vahendajate rolli ja vastutuse kohta“).
- *Declaration by the Committee of Ministers on the financial sustainability of quality journalism in the digital age* („Ministrite komitee deklaratsioon kvaliteetajakirjanduse rahalise kestlikkuse kohta digajastul“), Decl(13/02/2019)2.
- *Recommendation CM/Rec(2020)1 of the Committee of Ministers to member States on the human rights impacts of algorithmic systems* („Ministrite komitee soovitus liikmesriikidele algoritmiliste süsteemide mõju kohta inimõigustele“).

Meedia mitmekesisuse ja meediavabaduse keskus

- *European Union competencies in respect of media pluralism and media freedom* („Euroopa Liidu pädevused meedia pluralismi ja meediavabaduse valdkonnas“), Centre for Media Pluralism and Media Freedom, 2013.
- Parcu, P. L., *New digital threats to media pluralism in the information age* („Meedia pluralismi uued digiohud infoajastul“), RSCAS 2019/19, European University Institute.
- Stasi, M. L., *Ensuring Pluralism in Social Media Markets: Some Suggestions* („Pluralismi tagamine sotsiaalmeedia turgudel: mõned soovitusel“), RSCAS 2020/05; European University Institute.
- Brogi, E., Carlini, R., Nenadic, I., Parcu, P. L., de Azevedo Cunha, M. V., *Monitoring Media Pluralism in the Digital Era. Application of the Media Pluralism Monitor in the European Union, Albania and Turkey in the years 2018-2019* („Meediapluralismi seire digiajastul. Meedia mitmekesisuse seire rakendamine Euroopa Liidus, Albaanias ja Türgis aastatel 2018–2019“), RSCAS, European University Institute, 2020.

Muud uuringud

- *Independent Study on Indicators for Media Pluralism in the Member States – Towards a Risk-Based Approach* („Liikmesriikide massiteabevahendite mitmekesisuse näitajad – riskipõhine lähenemisviis“), K. U. Leuven – ICRI, Jönköping International Business School - MMTC, Central European University - CMCS, Ernst & Young Consultancy Belgium, 2009.
- *A free and pluralistic media to sustain European democracy* („Vaba ja pluralistlik ajakirjandus Euroopa demokraatia toetuseks“), High Level Group on Media Freedom and Pluralism, 2013.
- *Internal Media Plurality in Audiovisual Media Services in the EU: Rules & Practices* („ELi audiovisuaalmeedia teenuste sisemine meedia pluralism: eeskirjad ja tavad“), (ERGA report), 2018.
- *ERGA Report on disinformation: Assessment of the implementation of the Code of Practice* („ERGA aruanne desinformatsiooni kohta: tegevusjuhendi rakendamise hinnang“), 2020.